

Zgodnja DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi polji, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 60 kr., za pol leta 2 gld. 40 kr., za četrtileta 1 gld. 30 kr.
V tiskarnici prejimana na leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrtileta 1 gold.; ako sadene na ta dan praznik izide Danica dan poprej.

Tečaj XXVII.

V Ljubljani 13. sušca 1874.

List 11.

Koledar za naslednji teden.

Sušec. Marc.

15. Nedelja 4. v postu. Evangelij: „Jezus nasiti 5000 mož. (Jan. 6.) Dva sv. Longina spričevavca. Pervi Longin je bil eden vojakov, ki je Kristusu na križu s sulico stran odperl. To se je namreč zgodilo, da bi se pismo dopolnilo: „Vidili bodo, koga so prebodli.“ (Jan. 19, 34. 36.) Čudeži, ki so se godili pri križanji našega Gospoda, so tega vojaka tako pretresli, da je jel verovati v Kristusa. Aposteljni so ga podučili v sv. veri; bil je prav goreč kristjan, 28 lét je v Kapodociji druge učil, in jih veliko Kristusu pridobil. Deželni poglavar Oktavij ga ukaže grozovitno mučiti in čudodelnika ob glavo djati; bilo mu je pa tako žal, da je sam kristjan postal.

Drugi Longin je bil stotnik ali poveljnik cesarske straže na Golgoti. Od njega nam pripoveduje sv. pismo: „Stotnik pa, in kateri so z njim bili, in Jezusa varovali, ko so vidili potres, in kar se je godilo, so se silno bali, in so rekli: „Resnično, ta je bil Sin Božji!“ (Mat. 27, 54.) Ta stotnik je bil tudi na straži pri Jezu sovem grobu, in se ni dal od judov podkupiti, da bi bil zoper resnico krivo pričal; resnica mu je bila viši, kakor denar. Tožili so ga pri cesarji, da je rimsko bantoro zapustil; cesar ga je ukazal ob glavo djati.

Ali je tudi današnjemu svetu resnica viši kakor denar?? Pa naj svet zviže in pači resnico, kakor hoče, in trosi laž, resnično vender le ostane vekomaj, kar govori sv. pismo: Šest reči je, ki jih Gospod sovraži, sedmo pa studi njegova duša: krivo pričó, ki lažnjivo govori.“ (Preg. 6, 16.)

Sv. Aristobul spr.; sv. Nikander spr.; sv. Caharija pap. spoz.; sv. Specijoz menih spoz.

9. Ponedeljek. Ss. Hilarij, škof v Ogleju, in Ticijan njegov dijakon, spričevavca, sta bila pri mestnem poveljniku Beroniju tožena, da ljudstvo zapeljujeta, ter ga od malikovanja odvrata. Po dolgem razgovoru ukaže Beronij Hilarija peljati v Herkulov tempelj, da naj maliku daruje; ko pa vidi, da tega noče storiti, zapové 30 vojakom, da ga zaporedoma s šibami, ki jih večkrat premenijo, neusmiljeno pretepajo in s kaveljni raztergajo, kar sv. Kristusov vojšak junaško prenaša in Gospodu hvalo poje, da se vsi vprični silno čudijo. Zopet ga dá še hujše mučiti in žgati, Hilarij pa moli, stori križ čez usta, pihne v malika, in zdajci se zvali na tla. Oblastnik se zboji punta malikovavskih služabnikov, zapre škofa v ječo. Drugi dan ukaže Ticijana enako mučiti in potem k škofu v ječo zapreti; oba

hvalita Boga. Potres vstane v mestu, Herkulov tempelj se razvali, oblastnik se boji serditih poganskih služabnikov, pošlje na tihem rabeljne, kateri jima glavi odsekajo. Z njima vred so bili 16. suš. pod cesarjem Numerijanom umorjeni naslednji trije:

Sv. Feliks, Larg in Dionizij; sv. Julijan sprič.; sv. Agapit škof spoz.; sv. Abraham puš. spoz.

Vojskujmo se tudi mi zoper svet, zoper svoje meso in zoper satana, da med svetniki dosežemo nebeško krono.

17. Torek. Sv. Patricij, škof in irski apostelj, rojen l. 377 v Škociji. Njegov oče Kalpurnij je bil s dobre družine, njegova mati Koncesa v rodu sv. Martinu, škofu Turonskemu. Še deček je delal čudeže. V svojem 16. letu je bil prišel roparjem v roke, kateri so ga na Irsko prodali. Mladeneč med zgolj pogani je veliko veliko preserčno molil in Boga prosil, naj ga reši iz sužnjosti, ajdom pa naj pošlje učenike sv. vere. Bog je uslišal njegovo molitev, prišel je bil sicer v Škocijo, pa je bil zopet prodán v sužnjost; po dveh mesecih je bil rešen in je prišel domu k svojim staršem. Veselje je bilo veliko. Patricij sliši Božji glas, naj se pripravlja za misijonarja na Irsko; toraj se podá na Francosko, da si ondi prilasti potrebne vednosti, mašnik in škof posvečen se verne z apostoljsko oblastijo na Irsko v misijon. S prvega ga niso hotli nikjer sprejeti, sv. škof pa je s stanovitno in gorečo molitvijo, z mnogoterimi čudeži in s trudom vse zadržke premagal, in je toliko ajdov pripeljal v sv. katoliško cerkev, da se je njih dežela imenovala „otok svetnikov“. Svoje delavno, čudopolno življenje je sklenil l. 464 po Kr., star 83 lét.

„Molitev ponižnega človeka oblake predere; in se ne utolaži, dokler se tje ne približa; in ne odstopi, dokler je Najviši ne pogleda.“ (Sir. 35, 21.)

Sv. Jožef iz Arimateje, učenec Gospodov; ss. Aleksander in Teodor spr.; sv. Agrikola šk. spoz.; sv. Jedert, devica visocega stanú, je svet zaničevala, vse svoje življenje po svetosti hrepenela, in si Kristusa v nebesih ženina zaslužila.

18. Sreda. Sv. Ciril, škof Jeruzalemski, cerkveni učenik in spoz., rojen okoli leta 315 blizo Jeruzalema od pravovernih pobožnih staršev. Zgodaj je jel sv. pismo brati, pa tudi spise modrijanov. Škof Maksim ga je posvetil duhovna l. 345; po Maksimovi smerti je bil on škof. Sv. Ciril škof je imel hudo vojsko z Akacijem, nadškofom v Cezareji, kateri je terdil, da Kristus ni enak Očetu, ampak mu le podoben.

Akacij skliče arijanske škofe v zbor, kateri Cirila obsodijo in iz Jeruzalema preženejo. V zboru v Selev-

ciji l. 359 je bil Ciril sicer opravičen, in se je v Jeruzalem vernil, arijanci pa so ga zopet odstavili in pregnali. Cesar Julijan, odpadnik od vere, je vse pregnane škofe poklical na njih sedeže, in tako se je vernil tudi Ciril l. 361. Tega pa Julijan ni storil iz ljubezni do keršanstva, ampak veliko bolj iz sovraštva, ker vsim, vernim in nevernim, judom in poganom je dal enake pravice, s tem je hotel katoliško vero ponižati; prepovedal pa je drugovercem hoditi v katoliške šole, še zlasti pa je podpiral jude, zagrizene sovražnike kristjanov. Ukazal jim je zidati tempelj v Jeruzalemu, ker je mislil s tem vničiti in zasmehovati Danielovo in Kristusovo prerokovanje: „da bode tempelj tako razvaljen, da ne bo kamen na kamnu pušen; vaša hiša bo vam pusta pušena.“ (Mat. 24, 2.) Ta hinavec, ki je jude ravno tako sovražil, kakor kristjane, jim obljubi pri tem delu vso svojo cesarsko pomoč in še celo, da bode v Jeruzalemu stanoval, ko se s svojo vojsko iz Perzije verne. Judje, se vé, vsi veseli, iz vseh krajev skupaj deró, in pripravljajo tvarino za tempelj. Judje nekatere še ostale zidove poprešnjega tempelja podirajo, in razvaline in groblje strani nosijo in vozijo; sv. Ciril, to viditi, pa je terdil, da judje tudi sami Jezusovo prerokovanje ravno zdaj prav natanko spopolnujejo in doveršujejo, da ne bo kamen pušen na kamnu. Bilo je za zidanje že vse pripravljeno, kar v tane strašanskih vihar, ki pesek in apno odnese, pa potres, ki vse razmeče; zidarjem se goreče kepe pod nogami valé, ogenj spod zemlje šviga, veliko jih zgori. Delo se je moglo opustiti. Sv. Ciril hvali vsegamogočnost Božjo; Julijan sklene ga umoriti, toda smert njega samega prehití. Pšica ga zadene, kri mu iz rane vre; vzame jo v roko in verže proti nebu, rekoč: „Galilejic, premagal si!“ Ciril mora spet pod cesarjem Valensom l. 372 iti v pregnanstvo, in se verne pod cesarjem Gracijanom l. 379 k svoji zapušeni čedi. Sv. Ciril sklene svoje viharno življenje l. 386. Do nas je prišlo 23 njegovih keršanskih nauk, poslednja dva sta od presvetega rešnjega Telesa.

O vi vsi, ki se v cerkev Božjo zaganjate, ker bi jo radi poderli in s sveta potrebili, vedite, da pojedete pred ali potlej, kakor nekdanj odpadnik Julijan, s sramoto na uni svet, cerkev Božja pa bo ostala v svoji nepremagljivi moči in lepoti. —

Sv. Narcis šk. spr.; ss. Trofim in Evkarpij spr.; sv. Edvard kralj spoz.

19. Četertek. Sv. Jožef, ženin Marije prečiste Device, varh ali patron vesoljne katoliške Cerkve, po sebeh kranjske dežele, je bil sin Jakobov, vnuk Matanov, z Judovega rodu, Davidove rodovine, v Nazaretu na Galilejskem rojen. Jožef je bil sicer kraljeve rodovine, toda že pozabljen, toraj ubožen, si je mógel s težkim delom kruh služiti. Sveti očetje enoglasno terdijo, da je Jožef še mladenec Bogú obljubil vedno čistost. V svojem 30. l. se zaroči z Marijo prečisto Devico, zvé od angelja včlovečenje Sina Božjega, gre na povelje cesarja Avgusta z Marijo v Betlehem k popisovanju, moli rojeno Božje Dete, spremlja Marijo z Detetom v tempelj k očiševanju, beži na angeljevo povelje z Detetom in njegovo Materjo pred kraljem Herodom v Egipt, po Herodovi smerti se verne v Nazaret, hodi po postavi vsako leto v Jeruzalem k velikonočnemu prazniku; ko je bil Jezus 12 let star, ga vzame z Marijo vred v Jeruzalem k prazniku. Po dokončanem prazniku se Jožef in Marija domu vrneta, pa en dan hodá od Jeruzalema vidita, da mladenca Jezusa ni pri rodovincih in znancih, se vrneta, in ga z žalostjo išeta, in 3. dan ga najdeta med učniki; po tem se verne sveta deržnica v Nazaret. Jožef je tam po svojem poklicu ko tesár živel v nebeškem miru do konca svojega življenja. Po

splošnji misli je sv. Jožef pred Jezusovim kerstom sladko in mirno zaspal v rokah Jezusa in Marije. Sv. Jožef je mogočen pomočnik umirajočih.

Sv. Terezija pravi: „Častitega sv. Jožefa sem si za svojega posebnega pomočnika izvolila, ter se mu v vsih rečéh priporočam, pa se ne spominjam, da bi ne bila dosegla, česar sem Boga prosila po njegovi priprošnji. Njegova prošnja pri Bogu ima čudovitno moč za vse tiste, ki ga kličejo z zaupanjem.“

Sv. Pankracij Rimljan spr.; ss. Apolonij in Leoncij škofa sprič.

20. Petek. Predraga Kri N. G. J. Kr. Dvajseteri sveti menihi, spričevavci v Lavri sv. Saba blizo Jeruzalema. Ob času preganjanja so se kristjani v samote umikali, in se blizo kakega v duhovnem življenji zvedenega moža naseljevali, in pod njegovo pokoršino živeli. Taki v duhovnem življenji zvedeni možje so bili n. pr. sv. Pavel, sv. Anton, sv. Saba in drugi. Slehern menih je imel svojo celico, ktera je bila iz debelih hlodov stesana in napol v zemljo zakopana, z vejami in rušo pokrita. Celice so bile postavljene tako blizo ena zraven druge, da so bile vse skupaj enake viditi kaki revni vasi, in taka meniška vas se je imenovala „Lavra“. Med tednom so menihi živeli v svojih celicah, molili, se postili, pa tudi pridno delali in pustote v rodovitno zemljo spreminjali; v saboto in nedeljo pa so se zbrali v cerkvi k službi Božji in k prejemanju ss. zakramentov. V taki Lavri, ki jo je bil sv. Saba l. 484 ustanovil med Jeruzalemom in Jordanom, so živeli naši mučenci, ktere so turški roparji napadli, jim čisto vse pobrali, s pušicami jih smertno ranili, enemu z mečem glavo odsekali, njih 18 z dimom v žagradu zadušili, eden pa je za ranami umerl. Bog je svoje služabnike s čudeži poveličal, roparje pa ostro kaznoval; vsi so za kugo umerli, in ni ga bilo, da bi jih bil pokopal; zveri so jih raztergale in požerle. Samostan sv. Saba stoji še zmiraj, pa je v razkolniških rokah nezedinjenih grehov. (Gl. „Popotvanje v sv. Deželo“ str. 130 in dalje.)

Ljubi kristjan! ni se sicer ravno treba turkov bati, tacih, kteri bi nam telesno življenje vzeli; pa bati in varovati se moramo tacih keršenih turkov, kteri bi nas v smertni greh zapeljali, in nam dušno življenje vzeli; ker vedi, da je tvoja duša neskončno več vredna, kakor tvoje telo. —

Sv. Joahim, oče prečiste Device Marije; sv. Arhip, sovojšak sv. ap. Pavla; ss. Aleksandra, Klavdija, Evfrazija, Matrona, Julijana, Evfemija in Teodozija sprič.

21. Sabota. Sv. Benedikt, opat in začetnik reda benediktinskega, je bil rojen v Nurziji na Laškem l. 480 od plemenitih in pobožnih staršev, kteri pošljejo mladenca v Rim v šolo; on pa zapusti šolo in Rim, ter gre dan hodá v divjo samoto „Subjako“, kjer v nekem berlogu tiči, in le samo Roman zanj vé, kteri mu vsak dan prinese nekoliko kruha. Pastirji ga najdejo in razglasijo, rekoč: „Svetnika smo našli.“ Ljudje mu nosijo telesnega živeža, on pa jim deli dušno hrano lepih nauk. Satan budi v njem hudo poželenje, on pa se po ternji valja, ter s tem želó svojega mesa popolnoma zamori. Postane opat bližnjega samostana, pa kmalo se verne v svojo poprešnjo samoto. Ker ga je bil Bog z velikimi čednostmi in čudeži poveličal, prihajajo k njemu mladenči v tolikem številu, da polagoma sozida 12 samostanov in jih z menihi napolni. Benedikt gre okoli l. 528 na goro „Kasino“; tam je stal tempelj ajdovskega boga Apolina, kteri je imel še veliko častivcev; Benedikt jih spreoberne, podčre tempelj, sozida dve kapelici in za svoje učence nekoliko celic. To tedaj je bil

začetek poznejšega tolikanj slovečega samostana „Monte Kasino“. Sv. Benedikt si je dal 6 dni pred svojo smertjo grob izkopati, 6. dan se v cerkev nesti, po prejeti sv. Popotnici, na roke svojih učencev naslonjen z rokami v nebo povzdignjenimi izdihne svojo blago dušo v l. 63 svojega življenja l. 543. Ta od sv. Benedikta ustanovljeni red je štel kdaj v svoji naj boljši dobi 37,000 samostanov, cerkvi je dal 24 papežev in več ko 50,000 svetnikov.

Ljubi kristjan! kako ostra pridiga je s ternjem ranjeni in s kervjo oblitni Benedikt tistim mehkužem, ki sveto čistost tako labkomišljeno oskrunjajo.

Ss. Filemon in Domín sprič.; sv. Beril šk. spoz.; sv. Serapijon puš. in šk. spoz.

S. Pietro in vincoli. Sv. Peter v železji v Rimu.

(Spisuje Val. Gasperšič.)

II.

Rimski cesar Neron, kateri je aposteljna sv. Petra in sv. Pavla v ječo obsodil, je bil v vod, razgled priprava, glavni mojster sedanjih rimskih liberalcev ali „tartüfov“ (lepih, pa škodljivih gob), ki pod naslovom „prosta cerkev in prosta država“ — svobodnost, pravico, zdravje oznanujejo, v djanji pa tiranstvo, krivico in strup v sebi nosijo, vklepnike kujejo veri sploh in posebno rimskim samostanom, kateri, kakor lepo piše eden francoskih škofov, so bili slava čednosti in kinč ter svetinje učenosti in umetnosti. Toda duh sv. Petra, kateri Rima ne bo zapustil, že terka na serca liberalcev. Imenovani so bili namreč za prevzetje samostanov mestni svetovalci. Trinajst ti-tih, akoravno so bili znani „italianissimi“ (lahoni) se je odpovedalo temu poslu, rekoč: da postave, ki ne izvirajo iz pravice, Bogu niso prijetne. To beremo v pisani naravnost iz Rima. — Že poganski Ciceron govori: postave se morajo delati na temelji pravice.

Kralj Herod v Jeruzalemu, ki je hotel judom se prikupiti in je bil umoril sv. Jakopa, je vjel še sv. Petra in ga je pahnil v ječo. Mislil je, da ga bo po Veliki noči postavil pred jude, da se mu bojo posame hovali in ga zaničevali. Bil je v ječi sv. Peter vkleljen med dvema vojakoma, Cerkev pa je vedno molila zanj. Prišel je dan, ki se je Herod hotel nad njim zmaševati; ali tisto noč se prikaže angel Gospodov v svitlobi, ga zbudi in reče: „Vstani!“ Padejo mu verige z rók. Gresta memo perve, druge straže, prideta do železnih vrat, ktere so se same od sebe odperle. Ko sta v ulici, angel zgine, in Peter reče: Resnično je Gospod angela poslal, in tre je rešil iz rók Herodovih! — Tako se je pervikrat spričala beseda Kristusova: „Portae inferi non praevalent; peklenske vrata ne bodo zmagale.“ Vidili so tedaj prvi kristjani, da Božja roka vodi sv. Petra, in kupili so vklepnike od ječarjev, da bi ne bi i oskrunjeni od hudodelnikov vanje vklepanih. Bile so te verige v veliki časti v Jeruzalemu in mnogo čudežev se je po njih zgodilo.

Prišel je pa čas, od Boga odmenjeni, da so se aposteljni ločili od Jeruzalema in se po svetu razdelili. Sv. Peter, ki je imel prikazen naznanujočo, da vsi narodi so poklicani v Kristusovo čedo, se podá v Rim, središče poganstva, ktero po Božji previdnosti mora postati središče sv. Cerkve in sedež Kristusovega namestnika. Bil je sv. Peter v Rimu skoz 26 lét spreobernal veliko ljudstva, tudi celo služabnikov v hiši cesarja Nerona.

Zaroti se pa Neron, da bode pokončal vero in glavo vzel Petru. Verni, ko so slišali sklep Neronov, so pregovorili sv. Petra, da se je umaknil iz Rima. Ali komaj pride na cesto „Via Appia“, prikaže se mu Zveličar na poti proti Rimu. Praša ga Peter: Kam greš, Gospod? Zveličar: V Rim, da bodem križan. Še se vidi cerkvica blizo vrat sv. Sebastijana, zidana v starih časih v spomin te prikazni in imenuje se: „Domine quo vadis — Gospod kam greš.“ Apostelj razume iz beséd Kristusovih, da je prišla zanj zadnja ura; podá se toraj nazaj v mesto, ter je bitro od Nerona pahnjen v ječo, kjer že sv. Pavel terpi in strada.

(Dalje sledi.)

K zgodovini prostomavtarstva.

(Poslovenjeno iz „Der europäische Filolog“.)

(Konec.)

Po zbornicah, v ljudskih in občinskih zastopih dostokrat sedé priverženci lože, dalje ljudstvu in cerkvi sovražni pitanci in debeluhi, marsikteri po redovih in častnih službah blepeči advokatje, potem cela dehal ljudi, po umu komaj zmožnih, da bi se jim v krivico štelo, ter po mastnih dehalah željnih, ki na povelje blebetajo in glasujejo, — vse to in tako izverstno orodje prostomavtarstva. Gledé koristi novošegnih držav je jako omilovati, da je med prostomavtarji število vojašćine posebno veliko. Zakaj ti se popolnoma iznekristijanijo in spridijo, in so tako v vsem sužnji prostozidarske lože, strahopetniki proti sovražnikom, junaki zoper vse, kar se katoliškega zove.

Pervo orodje mavtarstva je tisk; ta mu je naj delavniši spreobračevavec (v kvarjenje in okuževanje ljudi). Ta vodi naravnost ali po drugih velik del časnikov, razširja celo tème s strupom svojih nauk napojenih knjig, in ima naj več časopisov v rokah. Naj le nektere imenujem, na Francoskem: L'opinion nationale, la Liberté, le Journal des Débats itd.; na Italijanskem: Libertà, Il Tribuno, Indipendenza ital. i. dr.; na Nemškem: Gartenlaube, Augsburger Allgemeine Zeitung, Frankfurter Journal, in večje število na Dunaji izhajajočih časnikov. Ti in še tisuč družih listov in listkov se vreduje ali od ložinih pobratimov samih, ali pa z denarjem od njih kupljenih sužnjev; in ti potkupljenci so pogostoma toliko bolj nevarni, ker so na videz učeni in se za priličen napredek potezajo, ter se strup veri sovražnih nauk le (kakor memo gredé) vmés vpleta. Prostomavtarji se toraj na žive in mertve udarce boré zoper Boga, zoper cerkev; vso vero hočejo odpraviti iz držav, občin, družin. Z vsemi ročnostmi in zvijačami si prizadevajo, da bi oskrunili in poteptali vse pravice Cerkve in državo zmetli in prekucnili. (Pij IX v nagovoru 9. dec. l. 1864.) Neki odkritoserčen ložinski pobratim, badenski poslanec Fischer, je nedavno v pruski zbornici zaklical: „Mi prostomavtarji se bomo bojevali, dokler ne bo poslednji ostanek „Sillaba“ s kladvom do tal potolčen.“ Beseda „Sillab“ pomeni, kakor se samo umeva, katoliško Cerkev.

Še razločniji govori neki prostomavtar v tem le pismu: „Vrata zgodnje danice 8. nov. 1871. Smert Rimu! Prostost in bratovstvo. Častitljivi brat! Po zadnjem pismu, ki si ga od mene prejel, zgodilo se je na svetu veliko, kar je prav pripravno naše serce z obilnim veseljem napolniti. Oberni svoje oči v Nemčijo, kjer naši bratje za napredek starokatolištva delajo. — V Berlinu boš kmalo zvedil propad klerikalnega ministerstva; tudi ondi hočemo z „Rimsko kanalijo“ pomesti

(„tabula rasa“ machen). V Berlinu brez zadržka netimo ogenj preganjanja zoper jezuite; moram te zagotovitjati, da so njih dnevi šteti. — Slabi ... na ... ni več v moči, poklica svoje hiše vzdržati; v naših rokah je. — V Italiji so naši prijatli delavni, in vse gre po godi. Potreba je duhovne iz šole vreči. — Janez Mastajski (tako imenuje papeža) je vjet in si ne upa več pogledati skozi okno svoje palače. V malo časa bo vera Galilejceva, kakor terdno zaupajmo, pregnana z zemlje kroga, in veliko kraljestvo miru, bratovstva in človeštva bo kakor krasna jutranja zarija posvetilo. — Pobratim! Jaz sem dobil nalogo v Švici za naše namene delati. Veliko zaupanje imam, da gre reč v Švici dobro, posebno se zanašam na zbor v Bernu, ki se ima kmalo sniti. V njem sedé naši pobratimi in prijatli. Vidil bodeš, da bode sedaj Rim in duhovne veliko truda stalo zoperstati. Oh, da bi se vender enkrat ta blaga Švica iz rok sleparskih duhovnov mogla oprostiti. Ti ..... ljudje... se morajo po vsaki ceni iztrebiti. Kedar bodo enkrat ti ljudje brez časti in pravic, *) potem bo tudi čez to lepo deželo dan luči izšel. Ali v svojo veliko nevoljo moram reči, da katliško ljudstvo se le še preveč svojih zapeljivcev derži i. t. n.“ —

S tem je bilo ob kratkem dokazano, kako nevarno so skrivne družbe Cerkvi in državam, kake konce in namene imajo, kakovih pom. čkov, in potov se poprijemajo, da bi ves dražbinski red prekucnili, vero v Boga in večnost, posebno pa katoliško Cerkev zaterli. —

Sklepaje to prestavo se spominjam podobe nemškega Miheljna na knjižici: „Weck-timmen für das katholische Volk.“ Paglavci krog njega skačejo in svoje burke uganjajo; ura poleg njega kaže polidvanajstih; on pa le še spi in ni ga predramiti. — Slovenci! Tudi pri nas je ura poli dvanajstih, časi so resnobni in viharni. Predramite se toraj in poglejte, kako zvito in marljivo vaši dušni sovražniki, ptuji in domači prostomavtarski hlapci krog vas delajo, zaničevaje vse, kar je „Svetega“ in „Božjega“, da bi vas pripravili ob vero in Boga, in vas zazibali v smertno spanje, da bi bili ubogi terpini v dolini solz, in večni terpini na unem svetu.

Preglejte njih zvijače in namere, dokler je še čas, zakaj kesanje vselej pride prekasno. Varujte se strupa, ki ga po svojih listih vašim dušam zavdajajo; kajti gre za neprecenljivo ceno, za zveličanje vaših duš. Deržite se zvesto sv. Cerkve in od nje postavljenih Kristusovih namestnikov, ki vam kažejo ne le časnega, ampak tudi večnega življenja srečno pot!

M. T.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Še nekoliko besed Tagblatt-u. (Glej Dan. št. 8.) Ker nam je številka 45 Tagbl. še le zadnje dni v roke prišla, so se nekoliko zakasnilo naslednje besede, ki naj malo pojasnijo tagblattovsko učenost v členku „Köhlerglaube und Wissenschaft“ št. 45, 46. Silno napihnjeno se baha s svojo „učestostjo“ in vsim, ki njemu ne verjamejo, očita nevednost; vender se pa v obeh njegovih spisih razodeva strašanska nevednost, toraj tudi tolika nedoslednost, da po časnikih na vse odgovoriti ni mogoče. Vsa učenost so le fraze (puhle besede), kakoršne vsakteri že na pamet vé, kdor se z materialistično literaturo le nekoliko peča.

*) Ali je zdaj jasno ali ne: komu na mlin vodo napeljujejo, komu tlako delajo zanikarni sužnji, ki z gadjo togoto išejo duhovstvo pripraviti ob „spoštovanje“, ob „uplivi“, ob „pravice“?

Govori o Darwinovi zistemi kakor o popolnoma dognani reanici, kateri nihče zopervati ne more in ne smé. Vender pa vsakteri vé, kdor se s tem le količkaj peča, da je vae le „hipoteza“, ktera bo morebiti že čez nektere desetletja padla, kakor je Büffon-ova (enako teorijo prestavlja Darwin v „Pangenesis“) ali Oken-ova (Entstehung aller organischen Wesen aus dem Urachleim), akoravno so tudi te prečudne izmišljije fiziologi poterjevali „mit Gründen der Wissenschaft“. Kako se še tudi zdaj bojujejo naravoslovci zarad „generatio equivoca“, je tudi menda Tagbl. dopisevalcu znano; in da Höckel rajši verjame, da iz mertve tvarine postanejo žive stvari, kakor pa da bi veroval na stvarnika, vender Tagblatt pravi, da nihče ne taji stvarnika vsih reči. „Was nicht zerstört werden kann, kann nicht erschaffen werden, — was nicht erschaffen ist, setzt keinen Schöpfer voraus; hiernach ist der Stoff absolut, und bildet das absolute Sein.“ — Kje je tuka stvarnik?

Toda predaleč bi nas to peljalo, vernimo se nazaj k Darwinu. Tagblatt pravi, da je dokazal, da noben naravoslovec ne uči opičarije — in kaj je njegov dokaz? „Die Affenabstammung ist ein Pfaffenmärchen“, to je ves dokaz; in kogar ta dokaz ne prepriča, mora biti pravi butec po mnenji Tagblattovem. Vender pa prof. M. J. Schleiden še bolj enostransk kot Darwin sam, uči, da človek naravnost od opice ima svoj začetek, in trudi se dokazati, da to ni nemogoče, pa tudi sramotno n. „Hände und Füße, Wirbel und Backen-system, Gebiss, Schädel und Gehirnbau haben sich allmählich aus der Affenform zur menschlichen entwickelt“, se vé, da prav prav počasi, „in hunderttausenden von Jahren“, da se nihče o tem prepričati ne more. Ravno tako je po Darwinu „Erblichkeit, Veränderlichkeit“ itd. godila se le „in hunderttausenden von Jahren“. — Teh sto tavžent let pa vzame namesto dokaza, ker paläontologične preiskave kažejo ravno nasprotno, in gotovo je, da v naj starejših tvorbah se najdejo živali v ravno toliki različnosti, kakor so zdaj. Kaj pa Darwin pravi o človeku? „Betrachtet man die embriologische Bildung des Menschen, so können wir uns theilweise in unserer Phantasie (exacte Wissenschaft?) den früh-ren Zustand unserer Urerzeuger construiren — — — Wir lernen daraus, dass der Mensch von einem behaarten Vierfüßer abstammt, welcher mit einem Schwanze und zugespitzten Ohren versehen, wahrscheinlich (exacte Wissenschaft??!) in seiner Lebensweise ein Baumthier oder ein Bewohner der alten Welt war. Dieses Wesen würde — unter die Quadrumanen (kaj pa so ti Quadrumanen?) classificirt worden sein, so sicher als es der gemeinsame Urerzeuger der alten und neuen Welt worden wäre. (Abstammung des Menschen und die natürl. Zuchtwahl.) In vender pravi Tagblattov pisatelj, „die Affenabstammung des Menschen ist ein lächerliches Pfaffenmärchen, von dem sich auch nicht eine Spur in den Werken der grossen Naturforscher findet.“

Prav radi bi vedili, kako je en radij teh „quadrumanov“ naenkrat aličasoma začel govoriti, kako si je sam dal dušo, kako se je v njem izbujal razumek o Bogu, pravici, resnici, nravi itd.; dalje, kako to, da je med tem drugi radij ostal, kakor je bil in se v več tisuč letih ne za stopinjo ni približal človeku itd., to nam je nerazumljivo in vse miriade let Darwinovih, ne vsa „transmutationsteorija“ njegova nas o tem ne prepriča. Kdor ne veruje, mora veliko verjeti.

Mislimo, da je ime Louis Agassiz (umerl 14. dec. lanskega leta) med naravoslovci zadosti znano. On Darwinovo hipotezo takóle presojuje: I shall consider the transmutations theory as a scientific mistake, unstrue in its facts, unscientific in its method and mischievous in its tendency.

Gotovo pa je, da so se Darwinove hipoteze z veseljem poprijeli vsi Cerkvi in sploh veri sovražni materialisti, kakor Vogt in veliko drugih, kateri iz nje sklepaajo na nasledke, kakor se jim poljubi — in zato, ker ne zahteva nobene čednosti, kreposti, so se je poprijeli tudi vsi spačeni duhovi. Ker za nje bi bilo po smerti vse pri kraju! Radi bi pokazali Tagbl. dopisovalcu tudi dušo, ktera je njemu le „hipoteza“, toda predaleč bi nas peljalo; prepričani pa smo, ako bi se on pečal tudi s obravnavami zoper materializem in bi bral tudi nasprotno učene sestavke, bi prav gotovo ne bil tako zaljubljen v Vogtovo dušo.

Le še to naj omenimo, kako sam Schleiden razverstuje materialiste. On pravi: „Einige verstecken sich hinter poetische Redensarten und zierliche Bilder, indem sie die Seele die Blüthe oder höchste Entwicklung des organischen Lebens nennen; oder sagen: der Dualismus ist ein überwundener Standpunkt. Andere verhüllen sich durch verworrene Reden. Noch andere sprechen die materialistischen Sätze unumwunden aus, protestiren aber zugleich gegen den Vorwurf des Materialismus. Die Kühnsten aber sagen es gerade heraus.“

Naj Tagblatt zadnja spisa premisli, morebiti bo spoznal, k katerim se njegov pisatelj prišteva.

— **Katoliško-politiško društvo** je c. kr. deželna vlada razrešila 6. t. m. „zarad prestopa §. 8 družbinih pravil“ (rezolucija), in §§. 12 in 32 postave od 15. nov. 1867 (zamuda nekterih naznanil). Misli se pa, da niso tako velike reči, da bi se na njih podlagi društvo moglo razdijati, in bode se toraj rekuriralo do ministerstva.

— **Pojasnilo.** Puhli „Narod“, kterega naj veči blaženost je v tem, ako more katol. duhovna vgrizniti in vero zasramovati, pobira vse lažljivosti in burke, da bi ta namen dosegel; jedra ali koristnih podukov za narod v njem zastoj išče. V št. 52 kvasi o nekem „Janezu Jaran-Kranjskem“ ki ga ni: — da ga je „vrednik Zg. Danice v Afriki kupil“, ki ni res; — da je „J. več nego 2000 gl. po celi kranjski deželi nabral za tega lumpacija“, kar se je „Narod“ debelo zlagal (dajali so Kranjci res obilno darov za odkup in odrejo zamurcev sploh, pa ne za tega 2000 gl.); — da ga je „nam (no, no!) Slovencem na čast celo Janeza Kranjskega imenoval“, kar se je pisavcu menda sanjalo; — da „je moral naj revniši dijak svoj obolos za tega rešenega sužnja dati“, kar nam ni znano in dvomimo; če bi bil pa vender nabiravec tacih „resnic“ mu za kak „svinčnik“ dal, naj se le oglasi in se mu poverne; — da je „v Ljubljani latinske šole študiral“, kar tudi ni res. — Resnica je, da nesrečnež, ki se okrog potika, je tisti, za čegar odkup je bil denar radovoljno darovan na Slovenskem (ne vem prav, kako in kje?), pa brez Jeranovega prizadevanja, in s pristavkom, da naj se odkupljenec imenuje „Jožef Slovenski“. Odkupljen je bil v Hartumu in z drugimi zamurci, ki so bili prišli v Verono v odrejo, je bil pripeljan tudi ta v Evropo in vrednik Zg. Danice ga je sprejel še z drugim vred, ki se je bil pozneje vernil v Afriko.

Kmalu pa se je prepričal, da se z njim ne bo dalo kaj opraviti, in toraj ga je že v dveh letih izročil ranjkemu blagemu misijonarju Oliveri-u iz Genove, ki ga je odpeljal v Neapel v inštitut „Palma“. Tam je študiral precej lét in bil bi se lahko ko rokodelec, učitelj, ali tudi ko misijonar podal nazaj v Afriko, ter bi bil med nesrečnimi rojaki razširjal keršanstvo in sploh oliko. Terpinčila ga je pa neka visoka misel, da bi rad postal kak imeniten bogat tergovec, ali kaj? Bil je nezadovoljen, je popustil vstav v Neapelnu, v katerem je toliko časa dobrote vžival, potegnil jo je na Dunaj z nado, da mu bode kje cesar sam dal denarja ter bode

z njim poskušal svojo srečo. Ako prav pomnimo, se je na Dunaju tudi Marijna družba nekaj zanj pečala, ali vsaj toliko je gotovo, da bi ga bila podpirala, ako bi bil hotel v korist svojega naroda v Afriko se verniti.

Iz tega sleherni lahko prevede, v koliki dotiki je J. s tim človekom. Očitno je, da nesrečni černuh ni družega kakor „spriden študent“, ki je že blizo doveršenega svojega poklica šolo na kol obesil, in kakošni cepci so pogosto taki ljudje, po eni ali drugi poti veči del nadležni in škodljivi občinstvu, to je tudi vsakemu znano.

Iz Sodražice, 18. sveč. — Dobri pastir dá svoje življenje za svoje ovce. (Jan. 10. 11.) Te besede sv. evangelija se lahko obernejo na ranjcega g. Matevža Perčiča, fajmoštra pri sv. Gregoriju v Slemenah, kterega je Bog 5. sveč. po trudapolnem življenji k sebi poklical. Pokojni g. Matevž je bil rojen v Tersteniku, mali fari deltanije kranjske, 31. vel. serp. 1809. Šolal se je do 8. šole v Celovcu; l. 1830 pride v Ljubljano v 8. šolo; po izdelanih latinskih šolah je sprejet v številu bogoslovcev ljubljanskih; v tretjem letu bogoslovja je bil 27. mal. serp. 1833 posvečen. L. 1834 je postal duh. pomočnik pri Stari cerkvi na Kočevskem, l. 1836 v Dolih na Dolenskem, in l. 1830 pri materi fari v stari Loki.

Tukaj postane l. 1843 med 22 součenci navadnega duhovskega in 11 součenci redovnega stanú prvi samostojnik v silno težavni podfari na Gojzdu v kamniški dekaniji, kjer je čez 10 lét pastiroval. Potem pride l. 1854 k sv. Gregoriju v Slemene, kjer je močno ljubljen od svojih ovčic ostal do zadnjega svojega zdihljeja. Do zdaj je on prvi in edini duhovni pastir, kateri v fari sv. Gregorija, l. 1788 vstanovljeni, počiva med svojimi ovčicami. Ranjki je bil do zadnjega leta, dasi ravno šibke postave, vedno trdnega zdravja; zadnje leta, posebno kaki dve leti, je bil jel pešati, ali ljubezen do njegovih ovčic ga je odvracala, da ni prestopil v pokoj. Konec l. 1873 začnejo v Slemenah ljudje močno bolehati; akoravno slabega zdravja, moral je pokojni g. Matevž vse bolnike svoje fare, katerih je od novega leta do njegove smerti z otroci vred 16 pomerlo, sam za večnost pripravljati, ker ni imel duhovnega pomočnika. Zadnje nedeljo (1. sveč.) in na Svečnico, dasi ravno z veliko težavo, je imel še duhovne opravila, in tudi še v torek (3. sveč.) sv. mašo, — ali ta dan ga bolezen zmaga in popoldne položi v posteljo. Še na Svečnico zjutraj je bil prevedel nekdanjega mežnarja pri sv. Gregoriju, svojega dobrega prijatla, rekoč: „Janez, zdaj pojdem pa jest za teboj.“ Res Janez umerje še tisti dan in gosp. Matevž ga že ni mogel več pokopati. Za to mertvaško opravilo sem bil jest k sv. Gregoriju poklican, in pri ti priložnosti sem tudi svojega dragega prijatla in součenca g. Matevža pripravljaj za pot v večnost. V mraku (4. sveč.) pridem domu v Sodražico. Komaj sem bil trdno zaspal, kar mi pride ob eni čez polnoč žalostno naznanilo, da g. Matevž je že svoje življenje sklenil. Kolika britkost je tergala moje serce, zamore razumeti le tisti, kteremu je nemila smert vzela naj ljubšega prijatla.

(Konec prihodnjič.)

Iz zgornje Istre, 28. svečana. Dandanes vsakdo gleda in skerbi, da si tovariša in pomočnika pridobi, ako hoče kako znamenito in važno delo dobro izveršiti. Vstanovljene so mnogotere družbe za razne potrebe, ker ljudje čedalje bolj spoznavajo, da le z združenimi močmi zamorejo doseči zdatnega vspeha. Ni se tedaj čuditi, da je bilo posebno zadnje leta v naši državi, kakor tudi drugod po širokem svetu, toliko novih in različnih družib vstanovljenih. Tudi mi Slovenci nismo ostali za drugimi narodi, ker osnovali smo mnogotere društva, na-

rodne in katoliško-politične, ki branijo pravice naše in se borijo proti sovražnikom našega naroda in sv. Cerkve. Storili smo o narodnem oziru v malo letih mnogo. Koliko knjig se je razširilo n. pr. po slavni družbi sv. Mohora med prosto ljudstvo, tudi „Matica“ naša je v teku 10 lét že dokaj podučljivega in koristnega narodu slovenskemu podala. Delovanje narodno, se vé, bi še večji vspéh imelo, ako bi se ne bilo zasejalo po nekih častilakomnih sebičnikih in brezverskih kričavcih seme nesloge in razpertije, nespametnega zabavljanja in ostudnega obrekovanja. A namen moj ni pretresavati narodne stvari, omeniti hočem le nekoliko cerkveno (duhovno) stališče v Istri.

Že nekterokrat je „Danica“ omenila, da se katoliške družbe premalo razširjajo po Slovenskem, in da bi dobro in koristno bilo, ako bi večji fare ali vsaj vsaka dekanija imela svojo katoliško družbo, kjer bi se ljudstvo podučevalo v cerkveno-političnih rečéh. Potreba je v sedanjih razburjenih časih, da tudi priprosto ljudstvo vé in zná saj poglavitne razmere o cerkveno-političnem stanu, če tudi ne sploh po svetu, pa vsaj v državi naši. Hvale vredno dela in se trudi kat.-polit. družba v Ljubljani, naj bi le več udov pristopilo, ker gotovo nobena druga družba toliko zanimivega in koristnega svojim udom v zborih ne razpravlja, kakor ta. Naj tudi „Narod“ ude sramoti in zasmehuje: za njegovo neslano zabavljanje kakor za pléve njegovih listov se od lažnjivega liberalizma neomotení človek ne bode zmenil, po besedah slavnega pesnika Dante ta: Non ragionare di loro, ma guarda e passa (ne zmeni se zanje, poglej in idi memo).

Pri nas v tužni Istri, škoda, da nimamo nikakoršnih družb, čitalnice (morebiti ne odveč dobro osnovane) so propale, katoliške družbe se niso osnovale, edino dobro je vendar to, da slovanski Istrijan se ni navzél novošegnega liberalizma. Okoljšine osnovati družbe katoliške po Istri niso tako vgodne, kakor po Kranjskem; kar imam pa že dolgo na sercu priporočiti gg. duhovnom, kot edino pravim prijateljem in učiteljem isterskih Slovanov, je to, da blagovolijo razširjati bratovščine. Že nekaj lét bivam v Istri, znane so mi večidel tukajšne duhovne razmere, ljudstvo samo na sebi ni hudobno, le preveč mlačno in nemarno je. Služba Božja se mnogo bolj zanemarja kakor po Kranjskem, križev pot moliti je redko kje navada, navadne vsakdanje molitve se prav pogostoma opuščajo, bratovščine so skor popolnoma nezane. Vabilo za bratovščino sv. Rešnjega Telesa je lani prečastito škofijstvo razposlalo po celi škofiji, toda razun kaplanije Boršta blizo Kopra jih je prav malo v Istri pristopilo. Nekteri težko plačujejo tudi mali letni znesek, ker uboštvó čedalje huje tare siromašno ljudstvo, še več je pa takih, katerim se zdi pretežavno, predolgo tisto uro vsaki mesec moliti.

Pisatelj tega dopisa si je priskerbel pri čč. oo. frančiškanih v Ljubljani podobice bratovščine „Serca Jezusovega“ in „Serca Marijnega“, in bratovščine sv. Škapulirja; podobice niso drage; tudi moliti ni mnogo udom omenjenih bratovščin.

Pri častitih gospéh Uršulinaricah v Ljubljani se pa dobijo podobice bratovščine „Serca Jezusovega“ združene z molitvijo „apoktolata“ celo zastoj. Ljudem se je na kratko povedal namen in korist bratovščin in v kratkem času se je vpisalo lepo število v bratovščino „Serca Jezusovega in Marijnega“, pa tudi molitveno apostoljstvo jih mnogo opravlja. Častiti duhovni brati v Istri! Časi so vedno hujši, bojevati se nam bo treba znabiti bolj kakor do sedaj, ker sovražniki se množijo in prederznejši postajajo, vнемajmo ljudstvo za duhovno vojsko, preskerbimo mu krepko orožje izskrene mo-

litve, ako ni mogoče katoliških družb osnovati, razširjajmo vsaj, kolikor mogoče, toliko koristne bratovščine, ker združena molitev veliko premore, Jezus nam sam velí: „kjer sta dva ali trije zbrani v mojem imenu, sem Jaz med njimi.“

Za post liberalcem.

Neka Švabkinja, ki je že kakih 18 lét ljubo soluce gledala, se omoži. Postreči pa hoče neki dan možu z jedjo, ki mu je bila posebno priljubljena, z dobro zabeljenim grahom. Da se ta reč prav lepo obnese, je grah djala na cedilo (tako namreč ji je bilo rečeno), in ga je éversto gnetla in prezémala, ter ga potem postavila zaročencu na mizo. Mož nekoliko spod čela pogleda in praša „mlado“, kako je ta reč? Ženka pa a prevzetno nečimernostjo odgovori: „Ta grah ni prav zanič; trikrat sem ga precejala, da se je osnažil; ne verjameš, kakošen gnoj sem odlivala v pomije!“ — Grahovo goščó vso je bila namreč pretlačila skoz cedilo in v pomije vergla, možu pa puste pužine (lušine) prinesla na mizo. Kje pa je bil vzrok te kuhinjske učenosti? Deklica se je ot mladih lét učila vse kaj družega, kakor pa to, kar je ženam in gospodinjam potrebno, in zato se je zgodilo, da je svojemu možu stregla z lušinami, kadar je bila prestopila v zakonski stan.

Ali ne bo ne mara tudi hvalisani liberalizem tacih „nevést“ odgojal?... Vse ženstvo mora v šolo skoz veliko lét in se učiti marsikaj, če je ženskam treba, ali ne. V meščanske šole se vabijo na trume in z obilnimi štipendijami, kakor bi države bile kdo vé kako bogate. Učiti se morajo „visokih“ vednost, mamijo jih k učenostnim govorom, kjer se po lažnjivih virih razlaga „inkvizicija“, zgodovina kvarí, vera iz serca puli, psevdoliberalizem šopiri. Mislil bi kdo, da že jutri bodo gospodje beli predpasek si privezali, mētle in kuhavnice v roke vzeli ter svoje gospóstvo (ne mara celo „denarno špekulacijo“) ženskim bistvom izročili. — In kaj je konec?... Mož, ako si nakoplje tako „učeno madamo“, mora ali druge posle drago plačevati — če mu služba nese — ali pa „lušine“ jesti... Ne oponašajte, da hočem trezen poduk zaničevati, — to ni res. Opomniti pa je potrebno, da tudi v odreji ženstva je veliko „švindeľna“.

Ledohovski.

Miecislav Janez s Križa Halka grof Ledohovski je bil rojen 29. kim. 1823 v Klimuntovu, v škofiji sandomirski, v ljublinskem okraju Poljskega kraljestva. Halkovi so prebivali na Ledohovu, od tod je priimek Ledohovski. Študiral je gimnazijo v Radovi, pozneje v Varšavi. Blagi mladeneč je želel vse svoje moči Božji službi posvetiti, toraj je stopil v semenišče sv. Križa v Varšavi pri oo. Lazaristih. V semenišču Šentjanškem se je pripravil za duhovski stan. Bivši še prav mlad se podá v Rim, kamor ga je skerbna mati sama spremila, in tam v učilišu za plemenitnike (Collegium nobilium) se je v vsakterih vedah do popolnosti izuril, v filozofiji, dialektiki itd. Latinščino s tako izurjenostjo govori, da komaj še kdo tako na Nemškem. Zraven svoje poljščine govori popolnoma še več družih jezikov.

L. 1845, ko še ni imel čisto 22 lét, je bil mašnik posvečen. Ranjkemu in sedanjemu papežu je bil znan in močno priljubljen. Postal domači prelat in apostoljski pronotar Nj. Svetosti, je bil kmali poslan v Lisabon ko avditor pri poslanstvu papeževem, in v teh okolišinah

se je izuril v diplomatiki. L. 1856 je šel za apost. delegata v južno Ameriko v republiko Kolumbijo ali novo Granado. Mavtarji čez nekaj časa zbudijo tam punt, novi predsednik Mosquera je terpinčil škofe, pregnal papeževga poslanca in jezuite. Ledohovski se zavaruje proti takemu počenjanju, in verne se v Rim.

Sv. Oče v veliki zadovoljnosti z njegovim djanjem ga povzdignejo na čast nadškofovsko z naslovom „nadškofa Tebenskega“ 1861. Bil je potem nuncij v Belgiji. L. 1865 umerje nadškof poznanjsko gnjezdenski Leon Przulski — in Ledohovski je bil od obeh kapitelov izvoljen na njegovo mesto, vlada je izrekla svoje priznanje.

L. 1866 se podá v Rim. In pri slovesu pred odhodom iz Rima mu Pij IX podá v spomin zlato verigo z naperskim križem, kterega je imel poprej Franzoni, nadškof v Torinu, ki je bil prva žertva laškega rogovilstva, zarad brambe cerkvenih pravic pregnan od rogovilskega Piemonta. Katoličani vesoljnega sveta so mu bili posvetiti to verigo s križem, katero so po njegovi smerti v pregnanstvu prijatli neprestrašenega škofa zročili sv. Očetu. To je v resnici pomenljiva dogodba in vidi se iz vsega, da Ledohovski hodi pot Pija IX.

Pobožni, učeni, na vse strani olikani viši pastir je bil povsod sprejeman z neizrečeno ljubeznijo in prijaznostjo. Reklo se je: „Ta je rojeni cerkveni knéz!“

Lotil se je dela z veliko gorečnostjo, zbiral krog sebe dekanek duhovskim posvetovanjem (konferencijam), vstanovljaj duhovske vaje, obiskoval škofiji osebno. Ljudstvo in duhovstvo se mu je s sinovsko ljubeznijo bližalo. V odrejo dobrega duhovstva je skerbel za dobro vravnava obéh semeniš v Poznanu in Gnédnu v učnem in djanskem oziru. Ker je vedil, da mladenči, ki v semeniš pridejo, se ne izobražujejo v praveh duhu, si je prizadeval za napravo ali razširjenje vstanov (konviktov) za mladenče po tistih mestih, koder so gimnazije.

Tudi samostansko življenje se je poživilo. Kolegija oo. jezuitov v Šrimu je bila vedno številniši z udi, dokler ni pregnanska postave končala njih blagodarne delavnosti. Tako tudi ženski samostani.

Tréznost, omiko in vsaktero čednost in spodobnost so hitro povzdigovali ljudski misijoni, ki so se obhajali po vsih dekanijah in se povračali na 8—10 lét.

V pastirskih listih je ljudi zavaroval pred vsimi nevarnostmi, od koder koli so žugale, zlasti pred zaničnim časništvom in bukvami; priporočal pa je farne bukvarnice z dobrimi bukvami.

Na Vatikanskem zboru v Rimu je imel sedež med pervostolniki (primasi) vesoljnega sveta.

Ko se je bila vnela nemško-francoska vojska, se je vernil v Poznanj. Zoper posedenje Rima po Piemontezih je tudi on oporekal. Podal se je bil v Versailles prosit kralja Viljema, naj bi se oglasil zoper stalno obleženje Rima po Piemontezih. (Kar je undan svojo Cerkev izdajavsk list, menda po mavtarskih in judovskih virih, zoper Ledohovskega s črnim žolčem pisal, je laž in obrekovanje.) Odgovor kraljev ni bil nevgoden, toraj je nadškof precej potem poslal prelata v Rim, ki je sv. Očetu naznanil, da se je pruski kralj izrekel v prid samostojnosti poglavarja katoliške Cerkve. Nadškof je imel toliko več vzroka od kralja tega res pričakovati, ker je poprej kralj samosilne Viktor-Emanuelove djanja vradno in določno grajal, v prestolnem govoru l. 1867 pa naravnost obljubil, da pravice svojih katoliških podložnikov, ki jih imajo za samostojnost poglavarja svoje cerkve, bode po vsi moči spoštoval.

Vidi se iz tega, da kralj takrat še ni bil sovražljiv do papeža in katol. Cerkve. Ako je pa pozneje po-

terdil krivične postave zoper Cerkev, svoje lastne besede snedel in pričel svoje podložne terpinčiti in pa Cerkev, kdo bi bil tako butoglav ali pa hudoben, da bi krivičil nadškofa, češ, da je on svoje misli in djanje spremenil? Sej je vsemu svetu znano, da pred francosko vojsko in med vojsko so bili potrebni Bismarku katol. škofje, redovi in verniki; kadar je mislil, da jih več ne potrebuje, jih je jela pa tretji, mlatiti, rubiti, globiti „pruska človekoljubnost“! To je lisa, ktere nobena nemška reka ne odpere tistim, ki so jo vzrokovali. Naj gledajo v Avstriji, da tacega djanja ne posnemajo, kar bi se jim še huje podalo — kakor katoličanov do katoličanov, ko je tam gori luteran nad katoličana.

Ledohovski je do naj zadnje stopinje, kar kol: je dopustila vest, bil pokoren posvetni vladi, in sicer zmiraj enako, on se ni nič spremenil; spremenili so se njegovi preganjavci. (Po „Blah.“)

Razgled po svetu.

Parisko. Na neki spis v „Allgemeinerici“ o „samostanih in samostanskih napravah na Bavarskem“ pastirski list monakovski odgovarja tako-le:

Samostansko življenje in djanje redov in drugih verskih družb je s katoliško Cerkvijo v tesni zvezi. Redove prepovedovati se pravi Cerkev napadati. Pravijo, da redovi se ne štejejo k bistvenim napravam katoliške Cerkve, in da bi Cerkev zamogla tudi brez samostanov obstati. Ali to je dvoumno terjenje. Samostani se ne štejejo k duhovski vladi, in njih zatiranju (v kakem kraju) ne sledi precej pogin Cerkve. Katoliška vera pa uči, da je spolnovanje evangeljskih svetov k keršanski popolnosti potrebno, in da so marsikteri ljudje od Boga v ta stan poklicani. Prepovedovanje samostanskega življenja ni teraj nič družega, kakor nekakošno prepovedovanje prostega razodevanja katoliške vere. Poleg tega je molitev, zgled in mnogoverstna delavnost redov in verskih družb koristna zdravju in popolnosti keršanskega življenja. To je očitno hudo siljenje vesti, ako bi se hotlo življenje in potrebe katoliške Cerkve mériti po načelih in namenih družega vérstva, ali pa po kakem umoslovnem mišljenji. Sploh je neprenašljivo nasprotje in čudna neenakost pravice, ako se dovoljuje prosto razvijanje vseh moči in delavnosti, svoboda v vseh društvenih zadevah, in se ta prostost razglasuje za glavno pogojo svobodnih in zdravih deržavnih razmér; samo katoliški Cerki in katoličanom pa bi se ta prostost utergovala! —

Listek za raznotero robo in blago.

Judež. *)

(Poleg italijanskega zložil J. K.)

Ko vvidi Judež krivdo svojo zlobno,
Tje v tempelj verže novce; strašen loti
Se ga obup, ter v hudi slepi zmoti
Bogá preklinja, se grozi hudobno.

Sercé mu je že satanu podobno...
V peklenški jarosti in vsi togoti
Ne sluša več vesti, naj ga le roti,
Obešen dušo izgergrá gerdobno.

*) Po drugi prestavi ravno tista, kakor v št. 10. Vr.

O groza! pekla mu naproti rogati
Veselo flafotá, strašansko vpije,
Da zemlja stresa se in nebo h krati.

Zakrohotá, ter s krili ga zagerne,
Objame ga, pa kremplje vanj zarije:
Poljub, ki ga je Kristu dal — mu verne.

Podgradom. Dober svet g. Podratitovskega se mora zares podpirati. Med hišnimi knjigami se bo „razlaganje cerkvenega leta“ po vsi pravici zamoglo pridjati „Življenju svetnikov“. Dan današnji, ko se sveta vera toliko zaničuje, sv. Cerkev vtlesnuje, da svojega blagonosnega vpliva do ubozega ljudstva primérno uživati ne more, zlasti kar šolo tiče, da že le prehudo čutimo žalostne posledke novošegne, neverne izreje naše nesrečne mladosti, — dan današnji, pravim, ima slavna družba sv. Hermagore, ker je toliko razširjena, prelepo in sveto nalogo, da ona kolikor mogoče nadomestuje cerkveni upliv pri vernih Slovincih. Bog daj k temu početju svoj mogočen blagoslov! — Naj v tej priliki omenim, da odstopim za sedaj od namena, ktereга sem omenil v „Zgodnji Danici“ št. 8, in ne bom pisal bukvic „Naše ljube Gospe presv. serca“, ker se enake že tiskajo.

Janez.

Vprašanje s Tersata (B. D. K.), v št. 10. „Dan.“, ali je prišla že na svetlo, ali ne latinsko-slovenska „Hebdomada sancta“, odgovorjam podpisani, da ni še prišla, pa da pride. Kake 3–4 dni pred vélikim tednom se bode dobivala vsaj v Gorici in Ljubljani. Znabiti, da ne bo še prav doveršena, na vsak način pa izide vse do Velike sobote dopoldne (inclusive). — Knjiga se tiska v Seitz-ovi tiskarni v Gorici. Ker je bila tiskarna z drugimi nujnimi deli mesece in mesece preobložena, znabiti da ji zmanjka zdaj časa za doveršenje „Velikega tedna“. Drugi pot kaj več.

V Gorici, 10. marca 1874.

Andrej Marušič.

Prevz. in preč. g. škof teržaški bodo 21. t. m. delili zakrament sv. mašnikovega posvečevanja. Posvečeni bodo do gg. četrtoletniki: Jože Brezovar, Jan. Delise, Mat. Mandić in Evgen Škrekelj. G. Mandić bo 25. t. m. pel novo mašo pri sv. Jakobu v Terstu.

Iz zgornje Istre. Zadnji teržaški škofijski list, imenovan „Curia episcopalis“, ki izhaja vsaki mesec na celi poli in velja na leto 2 goldinarja, prinaša med drugim pregled duhovščine teržaške škofije. Ker bi znabiti zanimivalo katerega častitih čitateljev „Zg. Danice“, posnamem nekatere statistične reči: Teržaško-Koperska škofija ima 16 dekanij. Narveča dekanija je Terst mesto, 106.731 duš; narmanja dekanija Ozpo 6782 duš. Slovenci bivajo razun v mestu Terstu še v 7 dekanijah. Popolnoma slovenskih je 5 dekanij. Kanonikatov je v Terstu 7, v Kopru 6, kuratnih kanonikatov v Piranu in Novem gradu 7, kanonikata 2, korvikarij 8, fará 91, vikarij 2, kuracij 23, kaplanij (ekspositor) 52, kooperatur 102, beneficij (brez duhovne službe) 91. Praznih je letos: 1 pravi kanonikat, 1 kanonikat (simplex), 1 korvikarija, 12 fará, 6 kuracij, 9 kaplanij, 22 kooperatur. Duhovnov ima škofija 355, med njimi 6 zlatomašnikov, 4 so čez 80 lét stari, med temi nar stareji p. p. gosp. Elija Nazarij Stradi, prošt v Kopru, roj. 1787, posvečen l. 1810. Še živih od sedanjega prevzvišenega škofa posvečenih je 227 duhovnov, med temi jih je bilo posvečenih narveč l. 1870, 17; nar manj l. 1862, 1; lani so bili 4. V pokoji za zmirom je 44 duhovnov, v začasnem pa 3. Katoličanov je v celi škofiji 299.382.

Dunaj. Deržavni zbor je 9. sušca končal splošno obravnavo o verskih postavah in sklenil je z 224 glasovi proti 71, da naj se prestopi v posebno obravnavo teh postav. O izverstnih govorih Hohenwarta, Greuterja i. d., pa o navadnih krempljih liberalcev drugi pot kaj.

Duhovske spremembe.

V Goriški nadškofiji: Č. g. Jan. Lukežič, duh. pom. v Komnu, gre za vik. v Gabrije pri Mirnu; na njegovo mesto pride č. g. Fr. Lebau, dosedanji duh. pom. v Biljah.

V Ljubljanski škofiji: Prestavljeni so čč. gg.: Porenta Jan., duhov. pom., od M. D. v Polji v Šenkavž; Pazlar Mat. z Mirne peči v Polje; Černalogar Fr. iz Čermošnjic v Mirno peč. — Umerl je č. g. Varl Jurij, fajm. v Velesovem, 5. sušca; fara v Velesovem je razpisana 7. sušca.

V Lavantinski škofiji: Prestavljeni so čč. gg. kaplani: Janez Govedič za I. v Vuzenice; Ant. Rodošek v Pišce; Grega Dupelnik v Ročico; Jakob Cajnkar k sv. Marku poleg Ptuja; in Juri Galun k št. Janžu na Dravskem polju. — Umerl je č. g. Jože Drobnič, kaplan v Pišcih, 4. marca. R. I. P. Mestna fara Sloven. Gradška je do 15. aprila t. l. razpisana.

V Kerški škofiji: Na mesto č. g. dekana Nik. Rabiča, ki se zaradi bolehnosti dekanijstvu odpovedal, je za dekana na Grobniškem polju imenovan č. g. Mat. Štavadher, fajmošter v Hüttenbergu. — Dekanijo Zgornji Rož oskerbuje č. g. France Viconik, fajmošter v Logovesi. Č. g. Šimen Dobajnikar je dobil faro Kaplo pri Dravi in č. g. Anton Majer faro nemško Kaplo na Grobniškem polju. — Za provizorje gredó čč. gg.: Peter Rath na Rovte blizo nemške Svinčnice; Janez Joas v Staridvor; Jakob Hartlieb v Mühlendorf; Fr. Fugges ostane v Rožeku. Č. g. Klemen Warmuth je prestavljen za kaplana v Požarnico, in č. g. novomašnik Fr. Leskovec gre za kaplana v Trebinj. — Umerli so čč. gg.: dekan in fajmošter Mat. Tomažič v Rožeku; Jože Böhm na Rovtah in Tomaž žl. Gapp v Mühlendorf u. — Razpisane so fare: do 31. marca: Galicija in Bistrica; do 10. aprila: Rožek; do 16. aprila: Sveče, Rovte in Kozje blizo Brež.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta: J. P. 1 ces. cekin. — Z Vojskega 3 gl. — Iz Idrije 2 gl. — Fr. E. 1 gl. — Iz št. Ruperta 6 gl. in 4 gl. s prošnjo posebnega blagoslova. — Iz Kamnika 1 napoleon v zlatu. — Iz Moravé 1 gl. sr. prosijoč sv. blag. za odpuš. grehov in za srečno zadnjo uro. — Iz Kamnika 1 gl. s proš. sv. blagoslova za odpušanje grehov in za srečno zadnjo uro. — Z Vač 20 gold.

Za afrikanski misijon: Iz Blagovice 4 gl — Gospodičini A. Martinak in R. Vučar 2 gl. 10 kr.

Za misijon v Bosni: Iz Kamnika 1 gl. — Fr. E. 2 gl.

Za kranjske usmiljene sestre v Banjaloki: Neimenovana 1 gl. sr. — S Kerke 1 gl. 5 kr.

Za bulgarski misijon: Z Vač 10 gl. — G. A. K. v V 1 gl.

Za misijon na Jutrovem: Z Zlatega Polja 1 gl. 25 kr.

Za ranjene Karliste: Iz Kamnika 1 križavec za 2 gl. 12 kr. st. den., 1 tol. za 2 gl. st. in 2 gl. a. v. sr.